

чітка структура, що створює доступний для сприйняття матеріал і допомагає читачу орієнтуватися у ньому.

Тексти фахового спрямування обмежені тематикою та аудиторією, оскільки вони супроводжуються формальністю стилю, точністю та об'єктивністю, а також характеризуються використанням джерел та посилань. Під час створення спеціалізованих текстів важливо уникати вираження особистих думок та оцінок, оскільки їхня головна мета – об'єктивна та аналітична передача інформації.

Незважаючи на те, що існують різні типи наукових текстів, вони мають спільні мовні аспекти, одним із яких є використання кліше. У репрезентативних текстах зазвичай використовуються кліше для формулювання мети/завдання, окреслення проблеми, аналізу останніх досліджень та формулювання висновку. Окрім цього, читачі часто натрапляють на синтаксичні конструкції у фахових текстах. Найпоширеніші з них є конструкції на *-но*, *-то*, які приховують виконавця дії, а також конструкції зі зворотними дієсловами на *-ся*, що вказують на взаємодію або дію, яка зосереджена на суб'єкті або не спрямована ні на кого іншого.

У підсумку, вирішальним елементом у текстах фахового спрямування для ефективної комунікації у професійних умовах є точність, адже неправильне тлумачення може призвести до небажаних наслідків.

Спеціалізовані тексти повинні бути написані в офіційному стилі для відображення професіоналізму; повинні мати певний формат із розділами та заголовками, так як і належне цитування і посилання для посилення довіри до тексту.

*Науковий керівник: Андріана ІВАНОВА,
канд. філол. наук, доцент*

УДК 811.111'373.4'25:821-31 (043.2)

Максим ЛИХНО

Національний авіаційний університет, Київ

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ МАГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРШОЇ ЧАСТИНИ РОМАНІВ ДЖ. К. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР І ФІЛОСОФСЬКИЙ КАМІНЬ»)

За останні роки популярність літературних творів, в яких автор виступає в ролі творця паралельних світів, значно зросла. Незважаючи на нещодавнє жанрове оформлення, фентезі вже займає один з найважливіших сегментів масової літератури. Важливо розуміти, що у фантастичній літературі та звісно у літературі фентезі виникає своєрідна лексика. І якщо досить

закономірним є використання спеціальних слів у сучасних художніх творах, то тим більше воно виправдане в мові фентезі. Особливість цього жанру в тому, що в тексті можна зустріти як лексеми на позначення магічних реалій, що існували в англійській мові раніше і використовувалися зокрема у фольклорі, так і вигадані особисто автором слова.

Характерною особливістю фентезі є вільний, динамічний хід подій. Автор створює нереальний світ, який переважно піддається детальному опису його особливостей. Одним із таких світів і є всесвіт Гаррі Поттера.

Переклад Поттеріани українською мовою здійснив Віктор Морозов. Особливість його роботи в тому, що майже всю специфічну лексику, якої було дуже багато в «Гаррі Поттері», він переклав дослівно.

Серед «наймагічнішої» групи твору, а саме заклять та чарів, поширеним способом передачі є транслітерація, наприклад:

Wingardium Leviosa! [1]. – *Вінгардіум Левіоза!* [2].

Locomotor Mortis [1]. – *Локомотор Мортис* [2].

Однак не всі закляття та чари були передані через їхнє графічне чи фонетичне відтворення. Певну частину письменниці утворила з англійської лексики шляхом словоскладання, аналогії чи телескопії. У таких випадках для передачі цих оказіоналізмів використовуються такі трансформації, що адекватно передають їхнє лексичне значення. До них належить, насамперед, калькування, яке зберігає внутрішню структуру слова та значення кожного складника:

*"If either of you get us caught, I'll never rest until I've learned that **Curse of the Bogies** Quirrell told us about, and used it on you [1]. – Якщо через вас нас упіймають, я тоді точно **вивчу Квірелове прокляття привидів** і нашлю його на вас [2].*

Творчим виявився спосіб перекласти назву магічного дзеркала – артефакта-винаходу чарівників, в якому людина бачить свої бажання, мрії, все те, чого вона прагне. Його назва, слово *desire*, написана з кінця. Перекладач змінив іменник *desire* українським *серце*, так само переструктурувавши його. Такий підхід можна вважати виправданим, зважаючи на контекст і властивості цього магічного предмета:

*"So," said Dumbledore, slipping off the desk to sit on the floor with Harry, "you, like hundreds before you, have discovered the delights of the **Mirror of Erised**" [1]. – Отже, – заговорив Дамблдор, виходячи з-за столу й сідаючи на підлогу біля Гаррі, – ти, як і багато хто перед тобою, відкрив принади дзеркала **Яцрес** [2].*

Перекладач також зберігав алітерацію у перекладі. Алітерація – це засіб стилістичної фонетики, який полягає в повторенні певних приголосних. Можемо навести такий приклад з Поттеріани [3]:

Gulpin' gargoyles, Harry, people are still scared [1]. – *Ненаситні Гаргуїлі! Таж люди ще й дотепер бояться!* [2].

Найулюбленіше і найпопулярніше слово чарівників, яким вони називають звичайних людей без магічних здібностей, було передано транскрипцією: *"I'd like to see a great Muggle like you stop him," he said* [1]. – *Хотів би я видити, як такий цілковитий магл, як ти, зможе його зупинити, – кречнувши, проказав Геріод* [2].

Дж. К. Роулінг, вигадуючи слова, також використовувала засоби афіксації, як-от суфіксацію. Якби переклад був дослівним, то у реченні було би втрачено сенс, тому відтворення власного оказіоналізму допомогло влучно передати суть:

"Wood – I've found you a Seeker." [1]. – *Вуд, я знайшла тобі ловця* [2].

У тексті твору ми можемо часто зустріти лексеми на позначення магічних реалій, що існували в англійській мові раніше і використовувалися зокрема у фольклорі або інших казкових і фантастичних творах. Ці лексеми мають традиційні відповідники в українській мові, тому проблем з їх перекладом не виникає:

Nah, first stop for us is Gringotts. Wizards' bank. Run by goblins [1]. – *Отож спершу ми заїдемо до «Грінготсу». Це банк для чарівників. Ним керують гобліни* [2].

Проаналізувавши магічну лексику першої частини «Гаррі Поттера», можна зробити висновок, що в основному, слова перекладені методом транскрипції, транслітерації, калькування або власними оказіоналізмами перекладача. Це було зроблено для збереження оригінального значення слів, а отже особливостей вигаданого світу. Деякі лексеми мають традиційні відповідники в українській мові, тому проблем з їх перекладом не виникає. Проте інколи автор перекладач навмисне не використовує існуючий переклад, оскільки він є культурно-маркованим.

Список літератури

1. Harry Potter and the Sorcerer's Stone. original URL: <https://docenti.unimc.it/antonella.pascali/teaching/2018/19055/files/ultima-lezione/harry-potter-and-the-philosophers-stone> (дата звернення: 15.03.2024).
2. Гаррі Поттер і філософський камінь. укр. переклад. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3945> (дата звернення: 15.02.2024).
3. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. Полтава: Довкілля-К, 2008. 711 с.

*Науковий керівник: Тетяна СЕМИГІНІВСЬКА,
канд. філол. наук, доцент*